

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 73/2017
03.10.2017. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судије др Драгише Б. Слијепчевића, као председника већа, судије Бранка Станића и судија Гордане Ајншпилер-Поповић, као чланова већа, у правној ствари тужиоца Република Србија, чији је заступник Републичко јавно правобранилаштво Београд, против туженог Предузеће „АА“ ..., кога заступа Драган Шапоњић, адвокат из ..., ради дуга, у поступку по ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда Пж 4350/14 од 08.10.2015.године, на седници већа одржаној дана 03.10.2017.године, доноси

РЕШЕЊЕ

УВАЖАВА СЕ ревизија тужиоца па се **УКИДА** пресуда Привредног апелационог суда Пж 4350/14 од 08.10.2015.године и пресуда Привредног суда у Београду П 17164/10 од 10.03.2014.године, а предмет враћа првостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 17164/10 од 10.03.2014.године, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени на исплату износа од 1.361.402,05 CHF и 4.091.439,65 USD са припадајућом каматом, а тужилац је обавезан да туженом накнади трошкове парничног поступка који су одмерени у износу од 2.087.600,00 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 4350/14 од 08.10.2015.године, донетом у поступку по жалби тужиоца, одбијена је иста жалба као неоснована и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 17164/10 од 10.03.2014.године.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију, побијајући је у целости из свих законом предвиђених разлога.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 399. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 125/04 и 111/09), а у вези члана 506. став 1. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11) па је нашао да је ревизија тужиоца основана.

У спроведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба ЗПП из члана 361. став 2. тачка 9. на које се у ревизијском поступку пази по службеној дужности.

Предмет тужбеног захтева је обавезивање туженог на исплату одређеног износа од 1.361.402,05 CHF и 4.091.439,65 USD са припадајућом каматом, а на име дуга по основу невраћеног износа кредита, који је тужени добио од ББ, а који је ушао у круг укупног дуга по обрачуну поверилаца Париског и Лондонског клуба поверилаца са 31.03.2008.године.

У току поступка пред нижестепеним судовима утврђено је да је тужени тј. његов правни претходник био у пословном односу по основу више уговора о кредиту закључених са ББ. У вези тих кредита се ВВ, (у чијем саставу је била и ББ) задужила у иностранству под уговореним условима. Дуговања ГГ по наведеном основу обухваћена су Споразумом Републике Србије са повериоцима Париског и Лондонског клуба.

Према обрачуну Агенције за осигурање депозита од 11.4.2008. године, је укупан дуг туженог по наведеним кредитима на дан 31.03.2008. године, износи 1.361.402,05 (валута 756). У тај износ улази главница на дан 22.03.2002. године обрачуната у оригиналној валути у износу од 1.226.752,60 и камата на дан 31.3.2008. године у износу од 134.649,45.

Према Пријави о закљученом кредитном послу утврђено је да се „ГГ“, за рачун „АА“, ... задужила у иностранству ради отплате раније коришћених кредита (рефинансирање Владе 1988/89), уговореног износа од 5.742.516,76 CHF, износ корисника: 311.335,23 CHF.

Изводом отворених ставки на дан 31.12.1999. године, тужени је својим печатом потврдио свој дуг према ББ "ББ" ..., у износу од 1.775.880,60 USD. Документ је потписан од стране ДД, дана 04.02.2000. године.

Према Изводу отворених ставки на дан 31.12.1999. године суд је утврдио да је тужени својим печатом потврдио свој дуг према ББ "ББ" ..., у износу од 879.548,39 CHF, те да је документ потписан од ДД, дана 04.02.2000. године.

Изводом отворених ставки на дан 30.11.2000. године, тужени је својим печатом потврдио свој дуг према ББ "ББ" ..., у износу од 1.775.880,60 USD и тај документ је потписало исто лице на дан 12.12.2000. године.

Изводом отворених ставки на дан 30.11.2000. године, суд је утврдио да је тужени својим печатом потврдио дуг према ББ "ББ" ..., у износу од 879.548,39 CHF, потписаним од стране истог лица на дан 12.12.2000. године.

Споразумом о преузимању запосленог од 30.6.1999. године, суд је утврдио да је ДД потписница наведених извода отворених ставки дана 01.07.1999. године, преузета од стране туженог у радни однос на неодређено време са пуним радним временом. Распоређена је на послове ..., чији опис послова према актима туженог није подразумевао потписивање извода отворених ставки.

Наведеним изводима отворених ставки на дан 31.12.1999.године затим и 31.12.2000. године, потврђен је од стране туженог дуг туженог према ББ "ББ" ..., у износу од 1.775.880,60 USD и у износу од 879.548,39 CHF.

Изводом отворених ставки на дан 01.05.2005. године, тужени је поново потврдио свој дуг према ББ "ББ" ..., у износу од 1.775.880,60 USD, као и дуг у износу од 879.548,39 CHF, док је оспорио износ од 519.965,34 CHF на име увећања главнице без објективног основа.

Према утврђењу суда тужени је и дописом број 1826/06 од 18.10.2006. године Агенцији за осигурање депозита потврдио да се сагласио са износима отворених ставки и то на износ дуга од 1.775.880,60 USD и 879.548,39 CHF и да је у пословним књигама туженог на дан 31.12.2000. године обавеза по наведеним кредитима књижена на одговарајућем конту у означеном износу. Дописом туженог од 16.08.2006. године, тражена је корекција и достављање нових верзија уговора по четири примерка враћених уговора о регулисању међусобних обавеза између Агенције и туженог по основу Париског и Лондонског клуба уз позивање на затечено стање у пословним књигама у моменту приватизације које је идентично као и последње усаглашено стање које датира из 2001.године и износи од 1.775.881 USD и 879.548 CHF, што је за опредељени износ од 1.848.744,84 USD и 347.204,21 CHF мање од стања нове главнице унете у предлог уговора.

Имајући у виду утврђено чињенично стање према коме је тужени према означеним уговорима узео кредитна средства од ББ „ББ“ правилно су нижестепени судови ценили неоснованим приговор недостатка активне легитимације на страни тужиоца из разлога што је ББ „ББ“ ..., као банка у стечају ослобођена обавеза према иностраним повериоцима на основу кредита, јер је Република Србија, те обавезе преузела према Закону о регулисању односа између Савезне Републике Југославије и правних лица и банака са територије СР Југославије које су првобитни дужници или гаранти према повериоцима Париског и Лондонског клуба. Стога се тужени, као правно лице у погледу чијих је обавеза банка у стечају дужник, ослободило обавезе према ББ „ББ“ и ступило у обавезу према Републици Србији, све у складу са одредбама члана 2. и 3. Закона о регулисању односа Републике Србије и банака у стечају по основу преузетих иностраних кредита, односно зајмова.

Нижестепени судови, међутим, ценећи тужениково оспоравање основа и висине дуговања које се тужбом тражи налазе да тужилац током поступка све до закључења главне расправе није доставио, у смислу члана 220. до 223. Закона о парничном поступку, ниједан релевантан или валидан доказ из којег би се са сигурношћу на несумњив начин могло закључити о основаности опредељене висине захтева. Због тога првостепени суд одбија тужбени захтев, а другостепени потврђује наведену пресуду.

Према ставовима нижестепених судова у ситуацији када тужени оспорава основ и висину тужиочевог потраживање терет доказивања истог је на тужиоцу, па како тужилац није доставио релевантне доказе на околност висине свог потраживања, то је тужбени захтев тужиоца одбијен. Судови налазе да тужилац није приложио релевантну документацију у погледу висине дуга, односно износа за који би био основан тужбени захтев, с обзиром да није доказао да је по закљученом уговору постојала доспела обавеза туженог и колико она износи, те који износ кредита је враћен по основу главнице и камате и за колико треба умањити обавезу туженог по основу уговора о рефинансирању. Јер, документација коју је доставио тужилац заправо је документација Народне банке

која је вршила сервисирање рефинансирања наведених дугова, а не документација уговорних страна. Изводе отворених ставки који су цењени, нижестепени судови не сматрају признањем дуга, јер исти нису потписани од стране законског заступника, иако сматра да се исти морају ценити као један од доказа о постојању дуга и у контексту са другим изведеним доказима могу довести до утврђивања постојања и висине истог. Имајући у виду изјашњење вештака економско финансијске струке да не постоји валидна документација о висини потраживања тужиоца према туженом другостепеном суду, уз изнете разлоге првостепеног суда, потврђује првостепену одбијајућу одлуку.

Основано, се међутим, у ревизији наводи да су нижестепени судови погрешно применили правило о терету доказивања. Тужилац је у прилог својих навода о основаности потраживања доставио документацију Народне банке Србије која је била овлашћена да врши сервисирање дуга према повериоцима Париског и Лондонског клуба, а што је и рађено у складу са одговарајућим документацијама пословних банака и страних поверилаца. Међу парничним странкама, а ни према доказима у списима и схватањима нижестепених судова није спорна чињеница да је тужени био дужник по основу ино-кредита. Стога је на туженом као учеснику наведеног уговорног односа, односно кориснику кредита, терет доказивања да је дуговања по неспорно закљученим уговорима о кредиту и примљеним износима по том основу вратио, односно да су дуговања другачија од оних које је Народна банка Србије као овлашћени сервисер дуга према повериоцима Париског и Лондонског клуба евидентирала и унела приликом преузимања дуга према повериоцима Париског и Лондонског клуба.

Према доказима које је тужилац доставио потраживања на основу неспорно потписаних уговора о кредиту између ББ „ББ“ и туженог сврстана су у круг потраживања за који је постигнут споразум између учесника Париског и Лондонског клуба поверилаца и Републике Србије. Достављен је и допис Народне банке Србије у коме је наведено да споразуми о репрограмирању дуга СР Југославије према Швајцарској у оквиру Париског клуба обухватају и обавезе дужника „АА“... овде туженог по основу кредита коришћених преко ББ, уз навођење и опредељених износа дуговања, које је Народна банка Србије као агент Државе за сервисирање спољног дуга прихватила у Споразуму са повериоцима Париског и Лондонског клуба. Стога је у наведеној ситуацији на туженом терет достављања доказа да опредељени износи дуга које је Народна банка Србије као сервисер ставила у споразум са повериоцима Париског и Лондонског клуба није тачно опредељен, односно колики је дуг туженог. Тужилац доставља и доказе - ИОС обрасце којима се у више наврата један део дуга према наведеним основима потврђује од стране туженог. Ти ИОС обрасци нису потписани од стране законског заступника туженог и не могу представљати изричито признање дуга у погледу основа и висине. Међутим, имајући у виду да се у истим потврђује дуговање у означеном износу и да је то у складу и са књиговодственом документацијом туженог они се морају ценити у односу са другим доказима о постојању дуга у опредељеној висини и на означен и опредељени датум пресека. У ситуацији постојања таквих доказа не може се пребацити терет доказивања на тужиоца и то посебно у погледу доказа о висини дуга по основу кредита. За ту чињеницу доказе мора имати, пре свега, тужени као корисник кредита у својој књиговодствено финансијској документацији на основу које је тужени потписивао ИОС обрасце о постојању дуга у опредељеном износу. На туженом

је и терет доказивања да је део кредитом добијених средстава вратио и да је тиме умањио своја дуговања. Из тих разлога је у оспореној одлуци погрешно примењено правило о терету доказивања, када је терет доказивања пребачен на тужиоца. Погрешно је цењена и доказна снага ИОС образаца као доказа о постојању дуга и његовој висини, у контексту са другим достављеним доказима.

Стога су на основу члана 406. ЗПП одлуке нижестепних судова морале бити укинуте, а предмет враћен на поновни поступак.

У поновном поступку судови ће правилном применом правила о терету доказивања, а сходно указивању у овој одлуци, ценити документацију Народне банке Србије коју је презентовао тужилац о висини дуговања према повериоцима Париског и Лондонског клуба, која је сачињена према документацији и доказима пословних банака. Посебно ће се ценити и изјава о обухваћености тужениковог дуга по основу кредита у оквиру наведених потраживања, као и ИОС обрасци којима у одређеним износима и са одређеним датумима пресека тужени потврђује дуговања по наведеном кредиту у складу са својом књиговодственом документацијом. Имајући у виду изнето, а по потреби и допуном већ изведеног вештачења утврдиће се висина дуга туженог по основу невраћених кредита и у зависности од утврђеног донети нова одлука о основаности захтева из тужбе.

**Председник већа-судија,
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић